

Naujienu Antroji Dalis

NR. 564

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATūros DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI

Klaipėdos uosto akmeninis molas, per kilometrą įsikišęs Baltijos jūron. Ramios jūros vaizdas prieš saulėleidį.

PO "METMENIS" PASIDAIRIUS

Ne tik pats, bet jau ir žmonos buvau įtikintas, kad aš esu tuo be talento žmogum, kuris nesupranta nei poezijos, nei žino iš kurio galo į menišką pavykslą žiūrėti, nei atskiria gerą muziką nuo paprastų barškalių. Dėl to, kai žmona gėrėdavosi Nagio, Bradūno ar Niliūno poezija, tai aš tik iš apmaudo jai atsikirsdavau, sakydamas, kad tu daug daugiau naudos padarytum paskaitydama apie vaikų auginimą, negu sprendama tuos gražbylystės "puzzles", kurių, tur būt, ir pati nesupranti. Žinoma, po to sekdamas įvairiausias rūšies apeliavimai į mano neįtariamą ir jokios poezijos nepripažįtančią sąžinę. Beveik jau buvau ir apsipratęs su visokiausiais mane nuvertinančiais argumentais, kol nepateko po ranka paskutinis "Mtemenų" numeris. Kaip tyčia ir čia iš pirmo puslapio Algimanto Mackaus poezija. Bet nepasiduodamas žmonos sugestijoms, sąžiningai šį kartą skaičiau nuo pradžios. Ir pats nustebau, kaip eilutė po eilutės ši poezija mane suįdomino.

Vis nauji išsireiškimai, aštrūs sąmojus, nepaprastas minčių vaizdingumas. Perskaičiau veik be atsidūsėjimo. Antrą kartą dėl aiškumo. Trečią, pasirinkdamas man daugiau patrauklesnes vietas, taip saktant, išrinkdamas deimantūkus. Ir tik dabar įsitikinau, kad štai kur yra tikroji poezija, kurią ne tik aš, bet ir kiekvienas kitas turi suprasti ir susi-

žavėti.

Vienam puslapyje pagauau lyg Visų šventųjų Litanijos skambėjimą: "Vėlais vakarais išgelbėk mus Viešpatie". Tik paskutinėse eilutėse, greičiausiai dėl redakcijos neapsižiūrėjimo, vietoj išgelbėk, rašo jau "gelbėkis Viešpatie". Reikia manyti, ši klaida ateityje bus atitaisyta. Vienok supratau, kad autoriaus bažnytinio esama, nes veik kiekviename atskirame poezijos dalykelyje, ar tai apie Teresėlę, ar tai apie Marijos sterilizuotus vystyklus, ar tai apie subyrėjimą rožančių, ar ir net apie Dievo Avinėlių, bei angelus kalbama. Čia, sakau, tai jau net ir dešiniojo sparno jaunimui patiks. Nes maldaknyges visą laiką skaityti juk ir šventiesiems nusibosta.

Jausdamas dabar savyje dvasinį pakilimą, aš einu pas savo žmonelę su džiaugsmu, nelyginant kaip kad Fred Flinston pas Wilmą, padaryti jai surprizą. Sakau, dabar jau gali kišti savo Niliūnus ir jiems panašius pasuolėn, jei nori tikrosios poezijos paskaityti, duodamas jai atverstus "Metmenis" į rankas. Bet iš jos veido išraiškos greit supratau, kad ji jau su viskuo pilnai susipažinusi. Sulaikydama besiveržiantį juoką, lyg dėl vaiko padarytos nepadorios išdaigos, pereina į pusiau rimtą pozą ir sako: "Pasakyk gi jau, brangusis, ką gi bendro su poezija turi tokie išsireiškimai, ar deitės (Tęsinys 4-me pusl.)

Dienu Skeveldros

1. Skaičiai patys kalba... Ir taip, kas ketvirtas Vakarų Vokietijos gyventojas yra pabėgėlis. Dalis pasitraukė dar karui tebevykstant, o 2,6 milij. vokiečių po 1949 m. Bėgimai kasmet auga: 144.000 vokiečių pabėgo 1959 metais, per 200.000 1960 metais. 1/2 pabėgančiųjų tai jaunimas iki 25 metų amžiaus. Bet ryškiausią vaizdą matysime, jei pažvelksime į pabėgančiųjų iš Rytų Vokietijos profesiją. Čia pabėgusieji į Vakarų Vokietiją 1960 metais (skliaute duomens iš 1959 metų): gydytojų — 625 (570), odontologų — 275 (160), aukštųjų mokyklų profesorių — 139 (188), inžinierių ir technikų — 2.450 (1.590), studentų — 1.521 (1.490).

Dar šiek tiek statistikos gyvenimui anapus geležinės uždangos pavaizduoti.

Kaip lenkų komunistų oficiozas "Trybuna Ludu" rašo, iki šių metų liepos 1 d. dar 300 mašinų gamybos fabriku perėis į naujas "technines normas". Vadinas, viso 415 fabriku dirbs chruščioviskai, nes Stachanovo metodas dėl akių dūmimo atšauktas.

Keliant ir keliant išdirbio normas, savaimė aišku, auga ir nelaimingi atsitikimai darbo metu. Tai iškilo Lenkijos seime. Atstovas M. Garlicki pareiškė, kad šiuo metu yra 800.000 "sunkiai nukentėjusių invalidų", kurie dar neseniai dirbo valstybiniuose fabrikuose.

Dar jis štai paryškino: nelaimingų atsitikimų darbo metu valstybiniuose fabrikuose 1956 metais buvo 189.000, 1957 metais — 198.000, o 1958 metais — 205.000. 1959 ir 1960 metais, kitais šaltiniais besiremiant, buvo 400.000 nelaimingų atsitikimų darbo metu.

Vadinasi, per 5 metus invalidais tapo... arti milijonas darbininkų. Juo baisiau, kad 1/2 invalidų — tai jaunimas iki 25 metų amžiaus.

2. "Dziennik Polski i Dziennik Żolnierza" Nr 65 rašo, kad dabartinėje Lenkijoje uždrausta kovoti už Vilniaus ir Lvovo atgavimą, bet visuomenėje ta idėja tebesanti gyva. Todėl, girdi, tremtis privalo tarti tai, ko kraštas negali, ir redakcija kviečia "kovoti už visą Lenkiją: nuo Oderio ir Neisės iki sienų, kurias (1921 m. sausio 18 d.) nustatė Rygos traktatas" (palikdamas Vilnių ir Vilniaus kraštą Lenkijai).

Ir šis "žygis", anot dienraščio, esąs "krikščioniškosios artimojo meilės ir aukštos moralės pažymys"...

Tame pat "Dz. P. i Dz. 2" piktinamasi vokiškuoju "Drang nach Osten". Ak, bara puodas, kad katilas juodas...

3. Lenkijoje išėjo "A Thousand Years of Polish History". Užsieniams informuoti. Rašo 3 dabartinės Lenkijos istorikai: A. Gieysztor, St. Herbst ir B. Leshodorski. Kaip iš recenzijos, kurią paskelbė "Dz. P. i Dz. Ž.", matyti, nei žodelio ten apie Vilnių ir kt. "lenkų kultūros gaivintas" sritis. O apie Liublino uniją kone pažodžiai rašoma:

— Unija Lenkijos su Didžiąja Lietuvos Kunigaikštyste, kuri valdė didžiąja dalimi rusų sritis, įvėlė mūsų (t. y. lenkų! J. C.) kraštą į ilgus karus, vestus vardan nepagrįstos ir nevirtiškos bylos, būtent — nerint sutrukdyti rusiškųjų kraštų susivienijimo eigą.

Čia su istorija išėjo tas pats, kas ir su... rusišku sūriu, kurį kelių milijonų zlotų vertės neseniai pirkė Gomulka. Pirkto viso 300.000 kilogramų vadinamojo lydyto sūrio (40% riebalingumo). Jau pasienio stoty sūris ėmė... dvokti. Kai speciali komisija patikrino, rado, kad "sūris yra užavansuotame gedimo stovyje" ir "tinka maža reikiam vartotojui". Bet kas protestuos prieš "prekybą" su "vyresniuoju broliu" (skaityk: rusu)!

4. Kaip "Biuletyn Historii Sztuki" Nr 4 rašo, dabartinės Lenkijos istorikai domisi Vilniumi ir jo praeitimi. Ten spausdinama M. Karpowicz'iaus studija "Nežinomas Giovanni Francesco dei Rossi kūrinys". Reikalas eina dėl Vilniaus vyskupo Jurgio Tiškevičiaus antkapio Vilniaus katedroje (nišoje tarp šv. Marijos Magdalenos, arba kitaip vadinamos — vyskupų) ir šv. Ignoto koplyčių. Vyskupas mirė 1656 m. Kirkoz savo (1862 m.) vadove po Vilnių rašė, kad kūrinys kelia susidomėjimą, bet autorius, deja, nežinomas.

Londono lenkų spauda praneša, kad meno istorikas M. Karpowicz yra nutaręs toliau studijuoti Vilniaus katedros meno paminklus.

5. Štai naujas "Literatūros ir Meno" nr. (1961.4.8) Ir skaitome chronikoje:

"Politinės ir mokslinės literatūros leidykla išleis stambų albumą "Tapyba", skulptoriaus P. Aleksandravičiaus, tapytojo V. Mackevičiaus kūrinių aplankus, leidinį apie skulptorių J. Mikėną.

(Tęsinys 2 pusl.)

JURGIS JASINSKAS

SPAUDOS PABIROS

Svetimos mintys

Pavyzdinčiai įrengtame zoologijos sode šnekučiuojasi iš tolimo krašto atgabentų beždžionių jaunikliai:

— Čia, kaip matai, labai daug visokios gyvūnijos. Kuo apsisprendei būti?

— Aš apsisprendžiau būti beždžione, bet po medžius, kaip mūsų tėvai, nebesikarsysiu...

Atsiverskite, prašau, Naujiečių Antrosios Dalies š. m. nr. 562 puslapį 6 ir perskaitykite:

“Iš anketų atsakiusiųjų (kurie yra aktyvesnieji studentai, o ne visiškai reprezentatyvi atranka), pusė yra nuomonės, kad lietuviškos spaudos ir knygų skaitymas yra būtina sąlyga išlikti lietuviu, ir *pusė mano, kad, asmeniškai apsisprendus būti lietuviu, spaudos skaityti jau nebėra būtina: “asmeninis apsisprendimas būti lietuviu yra svarbiausias”* (Pabraukta m. J.)

“Herėjus liko namuose”. — prof. M. Biržiška.

Turtuolių melas yra pasakymas, kad vargšai neturi jausmo... Aš mačiau vargšus verkiant ir ne tik iš skausmo, nes iš skausmo verkia net gyvūnai! Aš juos — vargšus — mačiau verkiant iš dėkingumo!

O iš dėkingumo, taip, iš dėkingumo nemoka verkėti turtuliai” — Eva Peron.

“Socialistai! O, mano drauge, aš manau, kad darbo žmogus gimsta socialistu ir nors mes neskaitytume knygų, bet teisybę juntame iš kvapo — juk teisybė stipriai kvepia ir visada vienodai — darbo praktika!”

Moters, kaip ir kiekvienas labai saudus daiktas, greitai nusibosta.

Gražios moters akivaizdoje gėda būti nepastebimu žmogui ir visada norisi pašokti aukščiau savęs.

Didelės žvaigždės ir mėnėsienoje matyti.

Nuo lengvų pergalių nugaletojai išpuiksta.”

M. Gorkis

“Sveikatą žymėjo jos traškūs judesiai, ir plaukai blizgėjo tuo žaviu atšvaitu, kurį teturi medžių lapai pavasarį ir moterų plaukai jaunystėje. Pasiutimo kipšai jos akyse, ir kaklo iškirpimas kaip nušviesta aikštelė vidury miško, kur norėtum prikristi poilsio atgaivai.

Visokios priežastys tėra tik natūrali eiga žiauroko gyvenimo įstatymo. Jam vistiek turi paklusti.

Du kartu gyvenime žmonės tampa neatskiriamai panašūs. Prieš mirtį senatvėje ir ką tik užgimus.

Jokia lova, minkščiausi patalai taip greitai nežūmigdo pavargusio žmogaus, kaip kieta, suskeldėjusi žemė.

Diena, suvėluota pavasarį, reiškia savaitės suvėlavimą rudeni”.

M. Katiliškis

“Niekad, niekad ir niekad nepasirodys juokingas moteriai tas, kuris ką nors daro jos dėlei. Net ir išdarinėdamas kvailiausias komedijas. Daryk, ką tik nori, — vaikščiok galva, malk paskutinius niekus, girkis kaip povas, dainuok po jos langu, tik vieno nedaryk: nebūk dalykiškas! Nebūk protingas.

Žmogaus gyvenimas per ilgas meilei. Meilė — nuostabus daiktas. Bet vienam kuriam visada atrodo, kad ji per ilgai užtrunka. O antrasis sėdi pastyręs ir spokso...

Be meilės žmogus — tai atostogaujantis lavonas.

Žmonės iš pagiežos lengviau darosi sentimentalūs, negu iš meilės.

Atkaktumas ir darbštumas yra gersnės savybės už pasileidimą ir genialumą,

Melancholikas pasidarai, kai imi galvoti apie gyvenimą; cinikas — kai pamatai, ką iš jo padaro daugumas žmonių.

Žmogus yra blogas, bet jis mėgsta gerą... kai jį daro kiti... Kvailam gimti ne sarmata,

tik mirti kvailam gėda.

Paviršutiniški tik tie žmonės, kurie mano, kad jie ne tokie.

Baisiausias dalykas, broliai, yra laikas. Laikas. Akimirka, kuria mes gyvename ir kurios vis dėlto niekada neturime.

Žmonės daug piktesni nuodai nei degtinė ir tabakas.

Pikčiausia pasaulio liga, — tai mąstymas! Ji nepagydoma.

Pabaiga gali būti gera tik tada, kai viskas prieš tai esti bloga.

Žmogus per mažai guli. Jis nuolat sėdi ar stovi. Tas kenkia gyvuliškai savijautai. Tik gulėdamas visiškai susitaikaisu savimi.

Apsukriausi vyrukai visada įlenda į žinomiausius spąstus”.

E. M. Remark'as

“Meilės porėlės, kai bučiuojasi, nėra žmonės... Jos yra būtybės, į dievus ar gyvulius panašios, tai priklauso nuo to, kaip jie mylisi.

Koks skirtumas tarp krikščionio ir komunisto?

Krikščionis tiki į nuodėmių atleidimą prieš mirtį ir amžiną gyvenimą po jos, komunistai — truputį gyvenimo prieš mirtį ir paskui reabilitavimą”.

Deszo Arvey

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

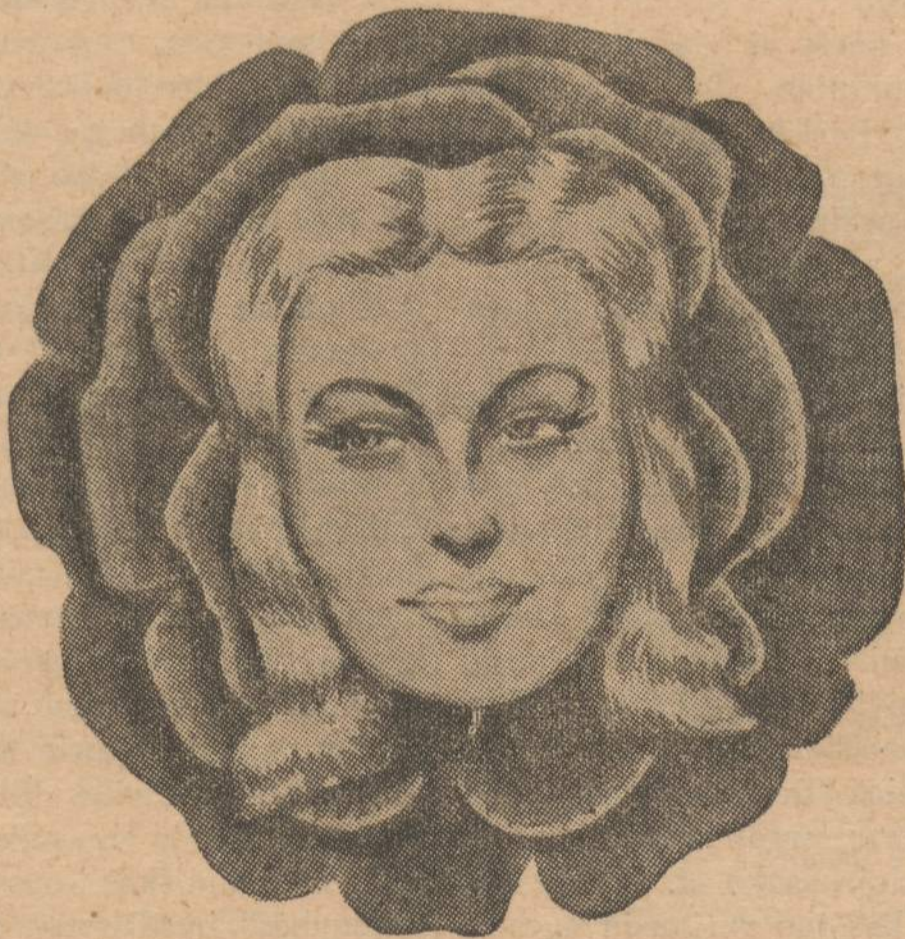
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITWINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime “Naujienose”.

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šiuropilingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas “Trijų Rožių šventės” apeigas.

Mūsų kelionė į jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiegiame ar sumokėdami “Naujienoms”, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.

Duona ir įvairias skoningas bulקותes kepa
BRUNO'S KEPYKLA
3339-41 S. Lituania Ave.
Pristatome į visas krautuves ir restoranus, taip pat išsiunčiame į visus artimuosius miestus.
Tel. CLiffside 4-6376

BEACON RESTAURANT
From a meal to a snack for every member of the family. Specializing BAR-B-Q ribs & chicken. Fish dinners on Fri. Special Sunday Dinners. Open daily till 1:30 A. M. Fri. & Sat. all night.
3207 W. 63rd St. — HE 4-5990.

R. K. STANLEY
Refrigeration, Heating and air conditioning
owned & operated by Stan Kochanski
South & South west
Guaranteed parts & labor on all makes & models
Prompt courteous 24 hr. service
5911 W. 63rd St. LU 1-1111

FOR THE WOMAN WHO CARES FOR THE VERY BEST
• Contour hair shaping
• Custom hair styling
• Permanent waving & Hair coloring
POWDER BOX BEAUTY SALON
2505 W. 63rd St. — PR 6-0767
Open Tue. 12—9, Thu., Fri. 9 A. M. to 9 P.M., Sat. and Wend. 9 A.M. to 5 P. M.

DĖMESIO VISIEMS
Esamais JIB vaistais, F-1a — 1-25849
100% išgydoma pleiskanos, plaukų slinkimas, niežėjimas, šasai ir atgaunama jaunystės plaukų spalva.
Patyrę vaistų gerumą, patarkite giminėms, kaimynams ir pažįstamiems.
Jei neišgydyti, pinigai gražinami. Reikalaujamas vaistus siunčiame COD.
Vaistai gaunami Drug'store
2458 W. 69th St.
Chicago 29, Illinois.

SIUNTINIAI

Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
Jūs pristatyti ir iš Europos (iš katalogų).
Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvamas mašinas ir kt.
Viskas žymiai nupigintomis kainomis.

Overseas Cargo Co.
514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

COSMOS TRAVEL BUREAU

skelbia
1961 EKSKURSIJAS Į LIETUVĄ
Apžiūrėk miestus — Aplankyk gimines.
Specialinės grupinės ekskursijos ruošiamos lėktuvais arba laivais.

Speciali kelionė su M. S. BATORY Į LENINGRADĄ
Liepos 11 — 1961

Vietų skaičius ribotas
Reikia rezervuoti iš anksto
Mes taip pat padedam atkelti į jūsų giminėms iš USSR

Smulkesnių ir pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite

COSMOS TRAVEL BUREAU, INC.
45 W. 45 St.,
New York 36, N. Y.
Tel.: Circle 5-7711

“Naujienos” bolševikams yra rakštis jų akyje!

NĖRA TIKRAI BLOGO VAIKO

Ispūdžiai iš Omahos Berniukų Miestelio gyvenimo

Omahos Boys Town yra vaikų namai. Jie stengiasi būti tokie, kokie kiekvienam vaikui yra būtini gyventi, augti ir vystytis. Jie atveria savo didelę gerą širdį bėdoje esantiems vaikams, suteikia būtiniausius patogumus, draugystę, auklėjimą ir paruošia individualiai ir socialiniai tinkamus žmones. Vaikai čia, priimami be religijos, tautybės ir rasės ar spalvos skirtumų. Berniukų Miestelio tikslas yra patys berniukai ir jų taisydas, kiek tati yra reikalinga; švelniai atpratintant juos nuo jų ankstybesniojo gyvenimo būdo ir grąžinant į žmonių bendruomenę, geriau pasiruošusius pasitikti gyvenimo problemas. Ir šis utopinis Miestas gali didžiūotis savo per 40 metų atsiektais vaisiais.

Baigusią Berniukų Miesto gyvenimo paruošos mokyklą alumnų šiandien yra tūkstančiai, kurie naudingai dirba ūkio, pramonės, amatų, taip pat meno, mokslo, švietimo, sporto ir kt. srityse. Pradėjęs su pora iš Omahos vaikų, teismo atsiųstų "nusikaltėlių" ir trimis benamiais našlaičiais, Berniukų Miestelis šiandien savo aukštesniojoje mokykloje paruošia apie 500 berniukų stoti į universitetus arba pradėti karjerą pramonėje. Boys Town Grade School — Berniukų Miestelio pradžios mokykla, kadaise paties Tėvo Flanagano pradėta šaltame kambarėlyje su keliais skurdžiais vaikais ir skolintais sudėvėtais vadovėliais, šiandien yra išpūdingame 4 aukštų moderniame name iki paskutinės vietos kupina gerais žmonėmis norinčių būti mokinių. Trumpai, Berniukų Miestelyje vyksta stebuklingas perauklėjimo procesas. Šimtai vaikų, kurie iš mažų dienų težinojo vargą, trūkumus, suirusias šeimas ir sugriautus namus ir dažnai atvejais buvo pasidavę polinkiui į nusikaltimą, šiame savo Mieste yra saugūs, sotūs, švarūs, turi draugystę, jaučia tevišką globą ir meilę ir gauna gerų mokytojų auklėjimą. Steigėjo Tėvo Flanagano motyvas, kad "nėra tokio dalyko, kaip tikrai blogas vaikas", yra tapęs Berniukų Miestelio dogma, dėl kurios iki šiol dar neteko suabejoti!

Vienas vaikas beveik nesugriovė gerumo teorijos

Ir vis dėlto buvo vienas vaikas, kuris bemažko neapvertė ir paties Tėvo Flanagano visą dogmą aukštyn kojomis... Pradžom pasiklausyti.

Vieną vėlybą žiemos vakarą Berniukų Miestelyje suskambėjo tolimos distancijos telefonas.

— Tėvas Flaganas? — Čia kalba šerifas Hosey — iš Virginijos. Ar turite vietos vienam berniukui — tuojau?

— Kur tas berniukas? — paklausė kun. Flaganas.

— Kalėjime. Tai tikras desperado charakteris — apiplėšė banką ir revolveriu grasindamas apiplėšė tris kratuves...

— Kiek jam amžiaus?

— Pusdevintų metų!

Daug ko matęs ir girdėjęs, Flaganas šį kartą nustebejęs sušuko:

— Pusdevintų!..

— Nepasiduokite apgaunamas jo amžiumi, — perspėjo šerifas. — Jis yra pusdevintų metų, bet už seną kriminalistą piktesnis. Tai kaip, ar galėsite jį atimti iš mano rankų?

— Jei jau aš negalėčiau sutvarkyti aštuonių su puse metų vaiko, tai aš turėčiau iš šios vietos pasitraukti, — prasitarė kun. Flaganas. — Atgabengkite jį čia!

Po trijų dienų į Flaganano ofisą įėjo šerifas Hosey savo žmona ir mažų berniukų vedinas. Berniukas buvo aukštumo sulig stalu, veidukas nenatūrališkai išblyškęs, strazdanotas, šokoladinės spalvos plaukai susivėlę, akys po ilgomis tamsiomis blakstienomis primerktos. Jis stovėjo kaip įdiegtas, ryšuliuką po pažastim pasibraukęs. Iš burnos kampo kyšojo teatriškai prikastos cigaretės galas.

— Nepaisykite tos jo cigaretės, — atsiprašė pradėjo šerifas. — Daviau, kad geriau elgtųsi.

Šerifo žmona padėjo ant stalo didelį voką.

— Čia dar nė pusės nėra, — ji pradėjo. — Tas niekam tikęs kriminalistas nėra vertas, kad kas jam padėtų! Mano nuomone, jis yra ne žmogus! Sudiev, tėve, linkiu jums laimės, kurios jūs pasigėsite!

Flaganas atidžiai pasižiūrėjo į jam paliktą globotinį, ir gailėstis suėmė pamačius tokį keistą atkaklaus mažo vaiko ir palaužto seno bomo, komizmo ir tragizmo mišinį, bet šiuo momentu jis nė supratimo neturėjo, kokį jam pačiam išbandymą šis vaikas atnešė.

Parodęs vaikui kėdę prie stalo atsisėsti, Flaganas ižiebė lempą ir pradėjo skaityti. Vaiko "rekorduose" niekur nebuvo jo pavardės, tik Eddie. Gimęs lūšnyne uosto apylinkėje, dar neturėdamas keturių metų amžiaus jis per influencijos epidemiją neteko ir tėvo ir motinos. Nuo to laiko jis buvo priimamas ir išvaromas, ir taip diena iš dienos stundomas iš vienos pakrantinės lūšnos kiton, egzistuojamas kaip koks niekam nereikalingas, nemylimas, amžinai alkanas ir purvinas gyvulėlis.

Skaudė ir sunki gyvenimo mokykla iš mažystės užgrūdino jo valią ir paaštrino jo išlikimo instinktą. Nieko stebėtina, kad dar aštuntų metų amžiaus jis jau pasidarė vadas gaujos berniukų, kurių daugumas buvo dukart senesni už savo "vadą". Jis valdė ir baudė juos, kaip kad apylinkės bomai jį patį iš mažystės buvo įpratinę. Edis (Eddie) netru-

kus iš savo gaujos išauklėjo klusnius įrankius, vykdant jo sumanytus ir suplanuotus smulkius nusikaltimus.

Maždaug pusę metų prieš Eddie suėmimą viena panaši paauglių gauja pradėjo tyčiotis iš Eddie gaujos. Girdi, koks iš Eddie vadas. Tai tik "beibė", o ne gaujos vadas!

Aštuonerių metų banko plėšikas

— Aš jums parodysiu! — atsakė Edis, išgirdęs tokias kalbas. — Aš padarysiu tai, ko jūs nė vienas nedrįstumėt. Aš apiplėšiu banką!

Jo numatytas bankas buvo vieno seno namo apatiniam aukšte. Kai banko tarnautajai išėjo pietų, Edis per vieną langą įlindęs vidun, niekieno nepastebėtas nusėlino į kasininko aptvarą, čia pasilipęs ant kėdės, nes kitaip nepasiekė kasos, prisikimšo dolerinių savo žaketo kišenių ir kaip niekuo dėtas išniro atgal į gatvę, čia pradėjo savo ir savo priešų gaujos laukiantiems nariams dalinti dolerines.

— Fui, tu tik nori mus apmonyti! — pradėjo jo opozicija. — Kur nors rada! ir dabar nori mums pasirodyti esąs didelis!

Edis pasijuto įžeistas ir nužemintas. Keletą dienų jis nebesirodė savo lūšnyne rajone. Koks tai moralinis iškrypėlis jam pardavė Colt revolverį ir jo kišenių pripylė kulipkų. Dvi dienas Edis išbuvo krūmuose toli už miesto, mokydamasis taikliai šaudyti.

Sugrįžęs iš šaudymo pamokų, Edis pirmiausia įslinko į restoraną tokiu metu, kai valgytojų nebuvo ir savininkas buvo bepradedęs iš registro išimti dienos pajamas. Įbėgęs ir viena ranka į savininką re-

volverį ištiesęs, antra ranka iš registro pinigus sugriebęs jis išbėgo į gatvę, kol restoranininkas spėjo atsipeikėti.

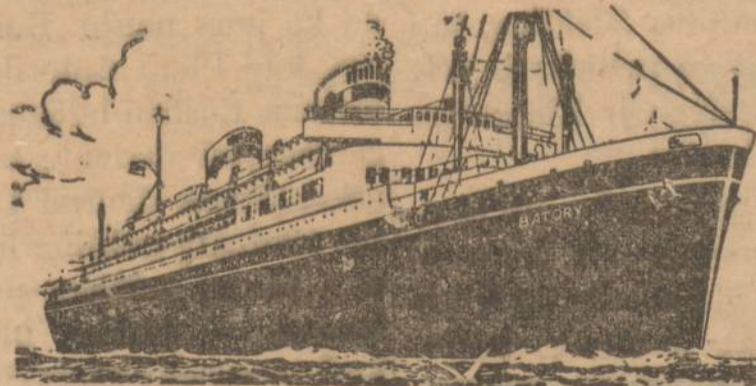
Antras nusisekęs apiplėšimas buvo, kai Eddie ištuštino vieno siuvėjo kišenių. Sakoma, trečias sykis nemeluoja. Edis įėjo į vienos senutės saldainių krautuve.

— Padėk tą biauurybę, kol nepersišovei! — pasakė senutė, pamačiusi Edį revolveriu besišvaistant. Nelaukdama, kol berniukas paklausys, senutė teškė jam per dešinę ranką, išmušdama revolverį ir vaikėzą pačiupo už čiupros. Tačiau vaikas, lyg tikras demonas, pradėjo senutę pulti, kumščiuoti ir draskyti, ir būtų ją užmušęs, jei jos riksmas nebūtų laiku prisaukęs policijos. Tai buvo Eduko kelionės pradžia į Berniukų Miestelį.

Perskaitęs tokią "biografiją", Flaganas dar atidžiau pasižiūrėjo į savo naująjį globotinį. Nuo šio vakaro jo praeitis turi pasilikti tik praeitis, jis nusprendė. Visa, kas buvo, reikia pamiršti, ir viską pradėti iš naujo.

Daug kas jam jau buvo aišku. Vaikas buvo neapsigimęs piktadarys, o aplinkybių aukas. Gimęs po kitokiu stogu, Edis būtų buvęs visai kitoks vaikas — pažindamas gimtųjų namų jaukumą, motinos švelnią meilę, gaudamas Kalėdų ir savo gimtadienio dovanas, ir turėdamas tėvą, kuriuo būtų galėjęs didžiūotis! Flaganą dar labiau nudžiugino įrašas vaiko "biografijoje", kad jis turi sveiką ir praktišką galvą, vadinasi, nieko daugiau nereikia, kaip tik apeliuoti į jo protą ir išmokyti, kad vaikas vadovautųsi savo galva.

(Tęsinys 9-fame psl.)

APLANKYKITE SAVO TĖVYNĖ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinomu

M.S. BATORY

Gdynia America Line laivu, iš Kanados uostų į Southamptono, Kopenhagos ir Gdynios Baltijos pakraštį (Lenkijoje), ir iš ten traukiniu arba automobiliu į visas Rytų Europos dalis.

Baroty — tai modernus, be dėmelės švarus laivas, su nepaprastai gražiai išpuoštais svečių kambariais ir patogiomis erdvėmis kabinomis. Jūs pasidžiaugsite šiltu draugiškumu, tradiciniai pulkiais valgiais ir mandagiu patarnavimu, siekiančiu patenkinti keleivius ir jiems padėti.

DAR YRA LAISVŲ VIETŲ

pavasarinėms kelionėms iš Montreal
Gegužės 17 d. ir Birželio 13 d.

Kitoms kelionėms: Liep. 11, Rugp. 10, Rugs. 8,
Spalio 6 ir Lapkr. 7.

275 svarų bagažas asmeniui NEMOKAMAI.

Dėl rezervavimo ir informacijų pasitarkite su savo vietiniu kelionių agentu arba

GDYNIA AMERICA LINE

220 BAY STREET

TORONTO, CANADA

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

4 METAI

NR. 15 (130)

VYTAUTAS KAVOLIS GENERACIJŲ SANTYKIS

Generacijų santykis prasideda su jaunaisiais *barbarų* rolėje, ir senaisiais — *civilizatorių* rolėje. Naujagimis neturi nieko žmogiško. Jis turi potenciją būti žmogumi. Bet to, kas sudaro žmogiškumo esmę — kultūros — atžvilgiu jis yra visiškai barbaras.

Vyresniųjų funkcija yra šiuos barbarus civilizuoti.

Nekintančioje bendruomenėje generacijų santykis visada principė toksai ir palieka. Jaunieji visada palieka barbarais, nes jie mažiau pažįsta genties paveldėjimą. Senieji visada palieka civilizatoriais, nes jie geriausiai genties paveldėjimą pažįsta. Juo jaunieji darosi senesni, juo jų barbariškumas mažėja.

Bet kintančioje bendruomenėje generacijų santykis, jaunajai bręstant, pasikeičia. Senieji užima *konservatorių* rolę, o jaunieji — *inovatorių*.

Nekintančioje bendruomenėje yra tik vienas elementas kultūroje: paveldėtasis. Todėl konservatoriai, kurie saugoja paveldėjimą, savaime yra ir civilizatoriai. Kintančioje bendruomenėje kultūra turi du elementus: paveldėtąjį ir naujai įnešamąjį. Ir konservatoriai ir inovatoriai yra tad kultūros nešėjai. Abu reikalingi: vieni kad duotų tęstinumo ir išnaudotų praeities sukauptus išteklius, kiti — kad kultūrą pritaikytų prie kintančių sąlygų ir kintančios žmogaus dvasios.

Jaunoji generacija yra strategiškoje padėtyje būti inovatoriška. Karl Mannheim tai ir laiko specifine jaunosios kartos funkcija istoriniame vyksme. Bet ji gali būti inovatoriška tik tada, jei ji nėra per daug vyresniosios kartos sucivilizuota, t. y. tradicijos užstampuota ir perdėm indoktrinuota.

Nekintančioje bendruomenėje tėra vienas pavojus generacijų santykių: kad jaunoji *paliks barbarais*, nebūdama pakankamai sucivilizuota.

Kintančioje bendruomenėje, be abejo, šis pavojus irgi egzistuoja. Kiek dėl Romos imperijos žlugimo bebūtų kaltos germanų invazijos, vidinės suirutės, religinis nepasitenkinimas, ligos ar šienas, — dėl to, kad romėnų kultūra smuko atsakingas buvo palaipsniui naujai ateinančių kartų subarbarėjimas, bendruomenei nepajėgus jiems perduoti aukštesnius kultūros pasiekimus. Šis pavojus gresia ir moderniajai Vakarų civilizacijai.

Bet kintančioje bendruomenėje yra ir kitas pavojus generacijų santykiuose: kad jaunoji generacija bus *pernelyg pilnutinai vyresniosios sucivilizuota*, indoktrinuota, užstampuota. Tada jaunoji būtų nepajėgi duoti savojo inovatoriško įnašo, prisitaikyti prie naujų sąlygų ir kintančios dvasios.

Pastebėta, kad Amerikos katalikai yra daug mažiau davę šio krašto intelektualiniam gyvenimui, o ypač gamtos ir socialiniams mokslams, negu jų procentas leistų laukti. Gal paprinės mokyklos ir kolegijos per daug tobulai indoktrinuoja, kad liktų vietos inovatoriškai dvasiai? Kita vertus, daugiausia pagal galvų skaičių gamtos mokslams Amerikoje yra davusi unitarijų religija, kuri yra kartu ir mažiausiai doktriniška. Neproporcingai daug intelektualiniam gyvenimui yra davę ir Amerikos žydai: ir jie sunkiau duodasi indoktrinuojami negu, pavyzdžiui, lietuviai. (Religiniai skirtumai susumuoti M. Argyle, Religious Behavior, 1959, psl. 95).

Nesu nuomonės, kad kiekviena inovacija yra savaime gera inovacija, ir kad jaunoji karta visada elgiasi pilnai atsakingai, kai ji, būdama civilizuota praeities tradicijoje, duoda ką nors naujo. Kai randame, kad Pietų Amerikoje pritarimas Castrui labiausiai koncentruojasi studentų tarpe, kai atkreipiame dėmesį į Japonijos studentų politinę laikyseną ir į jaunų politikų pasiutimą Konge, — turime pripažinti, kad generacijų santykiuose yra ir trečias pavojus: kad jaunoji karta, nors ir nebūdama barbarais, duos socialiniai ir politiniai destruktivų įnašą.

Bet jei šis pavojus ryškesnis politiškai nenusistovėjusiuose kraštuose, kaip P. Amerikoje, Afrikoje ir pan., tai labiau nunistovėjusiose bendruomenėse pirmieji du pavojai atrodo svarbesni: per daug tobulas jaunosios kartos prijaukinimas (domestikacija), padaręs juos impotentiškus savajam įnašui, ir jaunosios kartos išlikimas barbarais, nepajėgus perduoti jiems civilizacijos laimėjimų.

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 22, 1961

NAUJOS PASTANGOS

Metų pradžioje šviesos - Santaros Filisterių Kolegija, kaip vadinasi bendra tų organizacijų valdyba, priėmė specialios komisijos pasiūlymus ir tokiu būdu "išleido į žmones" savo Politinę Sekciją. Tebevykstančios pastangos padaryti tą Sekciją veiksmingą yra šis tas naujo politinėje mūsų jaunuomenės padangėje.

Nelaimėti studentai

Ejimas prie tokio apsisprendimo buvo lėtas, bet nuoseklus. Kaip nepaslapstis tam, kas domėjosi paskutinio dešimtmečio jaunuomenės judėjimu, 1954 metais susibūrusi Studentų Santara ir, iš dalies, jai giminiška šviesa spalvingam mūsų politinės skaidos pusraty populiarino liberalinių sąjūdžių bendradarbiavimo mintį, o nariams leido glaustis ten, kur panašūs siekliai nebuvo svetimi. Išsimėčiusius narius tad jungė ne politinio veiksmo programa, o tokios liberalinės talkos geidimas.

Slinko vieni metai po kitų, o studentai nepulė naudotis savo laisvėmis. Sumenkinta, suprovincialinta ir jokiam elektoriaiui neatsakinga politika jų nesuviliojo pastoviam darbui, o greičiau priešingai, paskatino juos stoti savanoriais į pasyvistų eiles. Jaunuomenės nenoras dėtis prie tebeveikiančių politinių grupių matyti iš to, kad Santaros - šviesos Federacijos narių priklausomybė pakeleivingiems sambūriams paskutinių keletų metų laike liko beveik nepasikeitus — nei Tautinė Sąjunga, nei Valstiečių Liaudininkų Sąjunga negali pasidžiaugti naujų žmonių laimėjimais. O trečia organizacija, Rezistencinė Santarvė, dar ir pati sunegalavo.

Kas toliau daryti?

Tokia šykšti viešojo darbo darbininkų pasiūla, tačiau, neįėgė to, kad susiformavusioje Santaros - šviesos Federacijoje buvo ir tebėra žmonių — teskaičiuojamų, tiesa, vos dešimtimis — kuriems politika buvo ir liks pastovaus išsipareigojimo dalykas. Jie tad ir tarėsi, kas toliau daryti. O jų sutarimas — kitas posūkis jaunuomenės politikos kely.

Kalbamas posūkis — viltis Politinės Sekcijos pagalba savo narių ankstyvesnį individualų išsipareigojimą dabar įjungti vienon sutartinių pastangų visumon. Federacija, kaip anksčiau taip ir dabar, nevaržo savo narių politinės priklausomybės, tačiau Sekcijos sudarymu ir programos surašymu ji deda pastangų paieškoti jau savo kelių ir siekti savo užsimojimų. Esmė ne priklausomybės priežiūroj, o konkrečių uždavinių bendrumė.

Dvi kryptys

Filisterių Kolegija apdovanojo Politinę Sekciją apsiėmiais laisvėmis nusispręsti savo veiklos turinį. Leidimai neišjungia beveik jokių darbo galimybių.

Šalia to, kas vadinama įprastiniu užsiėmimu — kaip šaukimas susirinkimų, organizavimas suvažiavimų, paruošimas studijų ir atlikimas proginių uždavinių — iniciatoriai manė esant reikalinga pasitempti dviem kryptim. Kaip patvirtintuose teikmenyse sakoma, Sekcija turi "imtis iniciatyvos tokioje projektinėje veikloje, kuri būtų ne momento, o tolimesnių interesų padiktuota. Jos vienu pavyzdžiu būtų sugestija nuosekliai bičiuliuotis su antikoloniniais Afrikos, Azijos ir Pietų Amerikos sluoksniais". Toks 1959 metų pradžioje padarytas ir dabar pakartotas nusistatymas Sekciją priartina prie tų mūsų politinių veiksmų, kurie jau nuo seniau deda pastangų ir vilčių suvisuotinto antikoloninio sąjūdžio pagalba laimėti Lietuvai apsisprendimo laisvę.

Kitu pamatiniu nusprendimu Filisterių Kolegija Sekciją skatina "burti mūsų išsiskirsčiusius politinės veiklos židinius vienon visuomenei atsakingon institucijon." Pradininkų manymu, toks politinių pastangų suderinimas yra būtina sąlyga realizuoti didiesiems lietuviybės užsimojimams ir sudemokratinti mūsų viešajam gyvenimui.

Tie keli bendro pobūdžio sutarimai yra naujų pastangų pradžia. Pradžia neoriginali ir jos nedaug, bet ji jau padaryta.

Leonas Sabaliūnas

Studijų dienos Detroitė

Balandžio 8-9 d.d. Detroitė įvyko Lietuvių Studentų Sąjungos studijų dienos. Dalyvavo studentai iš Clevelando, Chicagos ir vietiniai, nors skaičiumi gana kukliai.

Skyriaus pirmininkas Narimantas Udrys atidarė studijų dienas šiais žodžiais: "Su ašarom akyse tenka atidaryti šias studijų dienas, kadangi tai tikriausiai bus trumpiausios Sąjungos istorijoje". Ir šį kartą buvo itin jaučiama stoka energijos, spontaniškumo, jaunatviškumo; o suradimas žmonių

programos išpildymui, ar kitiems svarbiems darbams, paliko beveik nebeįmanomas. Norint nenorint reik sutikti su tvirtinimu, kad mes esame maištaujanti karta. Maištaujanti pilnąja to žodžio prasme, kadangi maištaujame ne tik prieš viską ir visame kame, bet maištaujame ir patys prieš save. Tai, kas vakar buvo svarbu, dėl ko dirbome, ko siekėme — šiandien viso to atsiskome. Štai vieno, paskutiniu laiku buvusio Sąjungos pirmininko žodžiai — kam daryti ką nors, juk vistiek Sąjunga miršta.

(Nukelta į 7 psl.)

Mūsų Žingsniai

(Tęsimys iš 6-to pusl.)

Iškyla klausimas — norime jos mirties, ar ne? Taigi, o Sąjunga dar nemirė. Kam laidoti, kas dar nemirė! Gi norintieji mato veiklos tikslą bei jos prasmę. Vieno kolegos pasakymą pacituojant:

“Mes praradome fizinę Lietuvą, bet neprarasime dvasinės Lietuvos ir gyvybiniai dalyvausime lietuviškosiose kūrybinėse pašvaistėse. Šis mano bendralaikio atsakymas yra didžiulė egzistencinė kova su beprasmybe”.

Pagrindinė studijų dienų pasakaita “Generacijų Sociologija”, skaityta Dr. V. Kavolio, buvo itin įdomi ir gerai paruošta. Kalbėdamas apie generacijas bendrai, iškeldamas kartų skirtumus bei panašumus, prelegentas priėjo prie lietuvių tautos. Palietė jaunimo visuomeninį kelią tautos istorijoje, iškeldamas, kad šandieninė generacija yra klausiančioji generacija, kuriai daugiau būdingas pasyvumas negu veržlumas. Patiekdamas gyvus pavyzdžius, palygino jaunimą mažiau pažangesnių ir daugiau pažangių kraštų.

Popietinėje dalyje kalbėjo Aliukas Iljasevičius apie lietuviškosios veiklos prasmę. Prelegentas užakcentavo, kad lietuviybę reikia ne laikyti, bet ją gyventi, lygiai, kaip gyvenimu reikia gyventi, o ne jam tarnauti.

Sekmadienį sekė Dr. Sauliaus Šimoliūno “Šventadieniai Apmąstymai”, pabrėžią moralinę pusę demoralizacinėje veikloje. Iškėlė dvasinių vertybių prasmę ir jų svarbą organizacijoje.

Bronė Badikonytė

ACME GRILL INC.
Complete selection of foods from a snack to a meal for every member of the family.
Open daily 6 A.M. to 2 A.M.
Sun. 6 A.M. to Midnight.
4756 W. 63rd STREET
PO 7-3099.

Remember you get a better tuxedo from
HOLLYWOOD FORMAL WEAR
2842 W. 63rd St.
WA 5-1251

EARN MORE FOR YOUR MONEY
in
PAINESVILLE, OHIO
County Seat of Dynamic Lake County
4 1/2%
CURRENT RATE
Accounts insured to \$10,000 by F. S. L. I. C.
We Pay All Postage
• No Borrowed Million
• No Borrowed Money
• Strong Reserve Position.
LAKE COUNTY FEDERAL
Savings and Loan Association
170 MAIN STREET, Dept. A. F.
Painesville, Ohio
Please specify as to Individual or joint - survivor account
Money Deposited by the 10th Will Earn from the First

Dept. A. F.
Enclosed find \$..... Please open an account in the following name.
NAME .....
ADDRESS .....
CITY ..... STATE .....

Kas nauja vėžio fronte

Ar čia seniai karščiai (tifas), rauplės ir visa eilė kitų piktų limpamų ligų buvo keleriopa žmonijos rykštė. Jos šiandien nieko nebebaugina prieš jas išrastų skiepijimų (vakcinų) dėka. Visų pikčiausioji rykštė tebeprasilia — vėžys, kurį net atominėmis bombomis apšaudo, ir tai iš žmogaus organizmo išmušti dar nesisekė. Amerikoje vienas trečdalis, — jei laiku gydymas pradėtas, — išgydomas ir 85,000 žmonių medicinos išradimų dėka iš vėžio replių atimama, deja, dukart po tiek kol kas krinta tos rykštės aukomis. Bet kova su vėžiu vyksta visais frontais ir kasmet darosi sėkmingesnė.

Virus sukėlė vėžio votį

Trys Buffalo, N. Y., tyrinėtojai, darydami pranešimą Vėžio Tyrinėjimo Draugijos mitingė Atlantic City, pranešė apie pasisekusį vėžinių virusų įskiepijimą ir vėžiškų vočių iššaukimą žmoguje. Tie mokslininkai pradėję tyrinėti virusus, kurie sukelia votis beždžionėse, bet nesukelia tokiuose gyvuliuose kaip pelės, žiurkės, kiškiai, šunys ir katės. Kadangi beždžionės yra žmonėms “giminingos”, tyrinėtojai norėjo patirti, ar žmones irgi galima apkrėsti tais virusais. Penki neapgydomi vėžio liginiai sutiko būti tuo virusu įskiepijami, ir visiems atsirado mažos votelės tose vietose, kur virusas buvo įskiepijamas. Mikroskopais tiriant rasta, kad tos votelės yra visiškai tokios pat, kaip ir tos, kurias virusai sukelia beždžionėse. Tyrinėtojai taip pat nustatė, kad iš žmonių laukemijos izoliuotas virusas, tiriant per elektroniską mikroskopą, atrodė irgi toks pat, kaip ir tas votį sukeliantysis virus. Visa tai džiugina mokslininkus, kad jau esama pakeliu į skiepijimą prieš vėžį išradimą.

Esama daug negiminingų vėžių

Viena bėda, kad kol kas atrodo, jog kiekvienai vėžio rūšiai reikia kitokio gydymo, o tų vėžio rūšių esama įvairių ir daug... nėra vienos bendros vėžio priežasties. Sąlygos, kurios paskatina skilvio vėžio žaizdos išsivystymą, nėra tos pačios, kurios sukelia plaučių ar kaulų vėžį. Intensyviai dirbama, siekiant išrasti vaistus vėžiui sukontroliuoti arba pagydyti, bet jau dabar abėjojama, kad būtų galima kada išrasti vieną bendrą vaistą visoms vėžio rūšims. Greičiausiai, kad teks kiekvieną vėžio rūšį gydyti individualiai.

Esama vilčių, kad bus išrastas preventyvus vaistas, tai yra toks, kurs apsaugotų bendrai nuo karcinogeniškų (vėžiškų) celių ir virusų veisimosi organizme. Tokią viltį sukėlė naujieji bandymai, kur savanoriai buvo įskiepijami virusu,

paimtų iš laukemija mirusių žmonių. Nė vienas tų įskiepijimų žmonių neišvystė laukemijos, bet ju kraujuje buvo rasti priešviriniai kūneliai (antibodies), kurie apsaugo kaikurias pelių rūšis nuo apkrėtimo vėžiu. Skiepai prieš vėžį, kaip ir prieš kitas piktybines užkrečiamas ligas, esą jau galinų ribose, deja, greičiausiai tik prieš kai kurias vėžio rūšis.

Pagaliau, paguoda rūkoriaus!

Vienas New Yorko mokslininkas, Dr. Ernest Wynder iš Sloan-Kettering instituto, pranešė Vėžio Tyrinėjimo dr-jos konferencijoje Atlantic City, jog cigarėčių dūmai turi savyje “agentą”, kurs neleidžia kitiems tuose dūmuose esantiems agentams sukelti rūkoriaus plaučių vėžį! Darydamas bandymus su pelių oda, tas mokslininkas nustatė, kad cigarėčių dūmai turi tris agentus, kurių du — karcinogenai skatina vėžį, o trečiasis — antikarcinogenas trukdo vėžiui įsimesti. Tas anti-karcinogenas esanti į vašką panaši cheminė substancija, kuri sukludanti vėžio atsiradimo procesą.

Visa, kas belieka, tai išfiltruoti iš tabako tuos du piktuosius agentus ir juos stimuliuojančius chemikalus, o pridėti į cigaretes daugiau tos vaškinės substancijos — antikarcinogenų, nors tatau per vieną naktį nebūsią galima padaryti.

Penkių punktų programa

Dr. Ernest Wynder rūkoriaus paguodai pateikė penkių punktų programą:

1. Efektingiau filtruoti cigaretes;
  2. Išfiltruoti iš cigarėčių dūmų kenksmingus “promoterius” — vėžio skatintojus.
  3. Atrinkti tabako rūšių, kuriose kuo mažiau tėra karcinogeniškų ir vėžį skatinančių medžiagų.
  4. Į cigaretes dėti tokių priemaišų, kurie skatina tabako visišką sudegimą, nes nepakankamas tabako sudegimas gamina karcinogenišką medžiagą.
  5. Į cigaretes dėti ekstra anti-karcinogeniškų chemikalų.
- PS. Carcinogenic reiškia “vėžio sukelėjas”; anti-carcinogenic — “prieš — vėžio sukelėją”.

KVAILYS

Clemenceau kalbėjosi syki savo kabinete su vienu rašytoju. Staiga pasigirdo šūvis, ir revolverio kulka, pramušus langą, prazvimbė pro pat Clemenceau ausį.

— Tai kvailys, — bambtelėjo Clemenceau visai šaltai. Jo svečias sušuko susijaudinęs:

— Visai ne kvailys! Tai pavojingas anarchistas, žudikas!

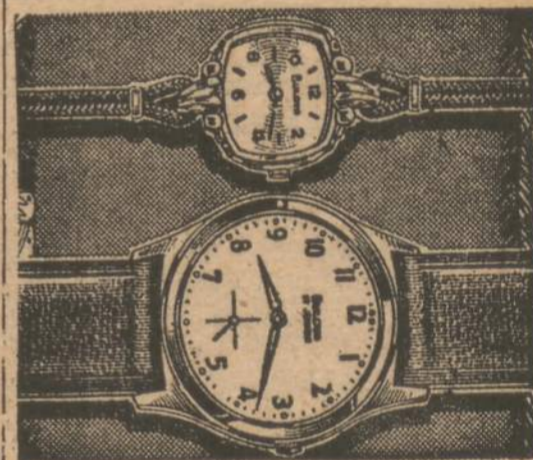
Tuo tarpu policija jau spėjo sulaikyti nusikaltėlį, garsiai kartojusį vis tuos pačius žodžius:

— Tegyvuoja teisingumas! Clemenceau nusišypsojo:

— Ar aš nesakiau, kad jis kvailys?

BRANGENYBĖS

— LAIKRODĖLIAI,
DEIMANTAI
URMO KAINA

7 akmenėlių laikrodėliai po	\$5.00
17 akmen. Benrus, patys užsisuka automatiškai.	\$19.75
Paukuoti laikrodėliai, vyriški ir moteriški, vertės \$49.00 už	\$29.00
17 akmen. 14 k. aukso, vyriški ir moteriški	\$37.50
Deimantiniai žiedai, vertės \$100.00 už	\$50.00
Kliperiai plaukam kirpti po	\$4.50
Deimantiniai rėžtukai stiklui piauoti po	\$3.75
Stereophonic fonografi po..	\$29.00
Stereophonic 4 greičių stovimi fonografi	\$79.00

BLANKETAI, ANTKLODĖS, INDAI, SERVICAI

BUDRIK FURNITURE

3241 So. HALSTED ST.
Calumet 5-7237

Atdara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val. Sekmadienį 11-5.

Budriko radio programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. 2—2:30 po pietų.

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

“Naujienose” galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos liuanistines knygas:

1. Senujų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
2. Senujų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
3. Aleksandrynas, senujų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai	\$7.50
4. Praeities pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai	\$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsiu paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsite tokiu adresu:

“NAUJIENOS”, 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

REIKŠMINGA DAIL. VIZGIRDOS PARODA

Rytoj paroda baigiasi

Praėjusį šeštadienį, bal. 15 d. konsulas dr. P. Daužvardis, Čiurlionio Galerijos vyriausias globėjas, iškilmingai atidarė dail. Viktoro Vizgirdos apžvalginę meno parodą Čiurlionio Galerijoje Jaunimo Centre, Chicagoje. Išstatyta 42 kūrinių — aliejinė tapyba ir du vitražai. Gaila, kad ši didelės reikšmės paroda rytoj jau baigiasi. Parodą surengė Lietuvių Amerikiečių Menininkų Klubas.

Atidaryme dalyvavo daugiau, kaip 200 meno mėgėjų, inteligentijos ir jo kolegų dailininkų. Tą patį vakarą nupirko penkis paveikslus. Paroda žmonės labai domisi.

Konsulas Daužvardis, sveikindamas dailininką, baigdamas pabrėžė, jog kitataučių spaudą reikėtų painformuoti. Tokiais meno srityje laimėjimais mes tikrai patys džiaugiamės, bet būtų gera, kad ir kiti pasidžiaugtų mūsų kūrėjų laimėjimais.

Po oficialios programos pats autorius dail. V. Vizgirda pasakė keletą reikšmingų žodžių apie meną ir prisiminęs Justiną Vienožinskį, Paulių Augių, svečius paprašė atistojimu pagerbti mirusius kolegas.

Malonu konstatuoti, kad dail. V. Vizgirda palieka Čiurlionio Galerijai du savo puikius kūrinius — „Vaisiai ir gėlė“, kaip dovaną, o antrąjį „Peizažas Bostone“ įsigijo Č. G. Pastarojo kūrinio atrinkimui jury komisiją sudarė Al. Marčiulionis, P. Kaupas, Br. Murinas ir M. Šileikis.

Ta pačia iškilminga proga dokumentais buvo pasikeista su dail. Antanu Vaikšnora, kuris taip pat padovanojo Čiurlionio Galerijai didelio formato kūrinių „Miško liūnas“. Vytautas Braziulis, kuris ir jury komisiją sudarė paveikslu atrinkimui dail. Vaikšnoros studijoj Clevelande iš dailininkų: V. Igno, V. Raulinaičio ir K. Žilinsko, asmeniškai įteikė Č. G. direktoriui jury komisijos protokolą. Ta pačia proga p. Braziulis atvežęs įteikė Dr. Aldonos šliupaitės turėtąjį J. Zikaro bareljefą, kurį ji padovanojo Č. Galerijai.

Čiurlionio Galerijos vadovė ir LAM Klubas širdingai jiems visiems dėkoja už jų dovanas, nuoširdumą ir paramą šios kultūrinės įstaigos. Svečiai ilgai nesiskirstė iki vėlumos, nes prie kavutės susibūrę šnekučiavosi su pažįstamais ir atvykusiais iš kitų miestų svečiais.

Po programos LAM Klubas buvo surengęs dail. Vizgirdos pagerbimui vaišes, kuriose dalyvavo daug svečių. Kai kurie kviestieji neatvyko. Pobūvis praėjo pakilioje nuotaikoje.

Dar turime porą dienų pamatyti šią gražią parodą ir meno mėgėjams yra gera proga įsigyti vertingų kūrinių.

Paroda rytoj atidaroma nuo 12 val. dienos, uždaroma 9 val. vakare.

A. Marčiulionis Art Instituto parodoje

Papildant praėjusio šeštadienio „M. Ž.“ išspausdintą aprašymą 64-sios meno parodos Chicagos Meno Institute, kurią surengė Chicagos metropolijos dailininkai, tenka prisipažinti, kad tenai nebuvo paminėta, jog šioje parodoje dalyvauja skulptorius Aleksandras Marčiulionis su žalvario medžiaga atliktu kūriniu „Trys bokštai“. Jisai yra vienintelis lietuvis visoje parodoje, kur eksponatų yra 150, daugumoje modernioji tapyba.

Už Aleksandro Marčiulionio kūrinių balsavo du jury komisijos nariai — T. Stamos ir Allen Weller. Mūsų tautiečio metalo skulptūra iš tikrųjų įdomi savo proporcijom, variantais ir švelniomis linijomis.

Sveikintinas p. Aleks. Marčiulionio žygis ir posūkis prie naujosios skulptūrinės medžiagos darbo.

Dail. Aleksandras Marčiulionis baigęs Kauno Meno Mokyklą, studijavo skulptūrą užsienyje. Freiburgo Ecole Arts et Metiers mokykloje buvo skulptūros studijos instruktorius. Amerikoje plačiai dalyvavo kolektyvinėse ir grupinėse meno parodose. Yra Lietuvių Dailės Instituto narys.

— Dail. Vyt. Igno meno paroda šiomis dienomis vyksta Baltimore, Md.

— Dail. J. Pautieniaus meno parodos buvo Hartford, Conn. kovo 10-11 d., o Rochester, N.Y. kovo 18 d.

— Illinojaus dailininkų d-ja, minėdama savo 35 metų sukaktį, rengia parodą Conrad Hilton viešbutyje, 3 aukštas. Atidaroma rytoj, balandžio 23 d. 3 v. p.p. Programa 4 val. Dalyvauja ir lietuviai.

— Lenkų meno paroda atidaryta bal. 9 d. Contemporary Art Workshop, 542 W. Grant Pl., Chicagoje. Tęsis iki gegužės 6 d.

DAIL. V. VIZGIRDA

Autoportretas

DR. A. GARMUS VOKIETIJOJ

„Naujienų“ priede š. m. balandžio 8 d. yra dr. J. Valaičio gražus straipsnelis apie Dr. A. Garmų (radijo paskaita). Ten tilpo netikslus pareiškimas, kad Dr. Garmus po nesėkmingo bėgimo į Švediją 1944 metais buvo nugabentas į Mainleus-Kulmbach koncentracijos stovyklą. Reiktų tai atitaisyti ir papildyti.

1944 metų velyvą rudenį Bambergo arkivyskupo leidimu aplankiau Bambergo apylinkes, kuriose net devyniose vietose atradau didesnius lietuvių susigrupavimus. Mainleus - Kulmbach lietuvių barakuose, kurių tiesos vardan negalima vadinti jokia koncentracijos stovykla, buvo ir Dr. A. Garmus su šeima. Mat į ten pateko didžioji dauguma bėgusiųjų į Švediją. Mes vėliau juos ir pravardžiavom „švedais“. Nors tai nebuvo visai privatus butai, tačiau tai nebuvo ir kacetos ar lageris.

Dr. Garmus ten buvo populiarius ir netrukus po „parapijos komiteto“ priedanga įėjo į vietos lietuvių bendruomenės valdybą, kuri ne tik rūpinosi bėgamaisiais lietuvių reikalais, bet planavo žygius lietuvių laibui ir tam momentui, kai karas baigsis, amerikiečiai ateis. Šia proga norėjau kiek parodyti Dr. A. Garmaus tuolaikinį socialinį, religinį bei politinį nusiteikimą. Mat tais klausimais apie tai labai daug diskutavome ir praktiškai veikėme.

Karo pabaigoje lietuviams tremtiniais į Bavariją beslenkant, man kaip kunigui teko didelė religinio patarnavimo ir materialinės pagalbos jiems teikimo našta. Dr. Garmus tada buvo mano visų darbų labai artimas talkininkas. Į įvairias vietas dažniausiai vykdavom abu. Doktoras ne tik teikė veltui visą galimą medicinos patarnavimą, bet subur-

davo lietuvius pamaldoms ir šelpė praslenkančius lietuvius rūbais ir pinigais. Jis visad savais ištekliais dalinosi su labiau reikalingais.

Labai nuoširdžiai diskutuodavome religinėmis temomis ir aukštojo religinio filosofijoje visada sutardavom. Nuomonės kiek skyrėsi dėl religinės ir konkrečios praktikos, jos formų, tačiau ir čia Dr. Garmus man buvo labai didelis talkininkas, o ne priešas. Dažnai padėdavo net laikiniais altorius ar koplyčias įrengti, papuošti.

Daug kartų kalbėdavomės apie „raudonąją siaubą“, atriedantį iš rytų. Ši tema Dr. A. Garmų labai jaudino, nes pirmu kartu 1940 m. bolševikams į Lietuvą ateinant daktaras manė, kad bus galima su jais dirbti ir „būnant viduje“ kiek nors padėti savam kraštui, Lietuvai. Prieš savo valią tapo net Kauno burmistru. Tačiau netrukus pajuto okupanto klastą pasmaugti Lietuvą lietuvių rankomis, nuo okupantų nusiuko ir netrukus neteko jų malonės, nors pats didelio pasitikėjimo jiems niekad ir neturėjo.

Kaip asmuo Dr. A. Garmus buvo labai paslaugus, malonus ir labai rimtas. Karo pabaigos siaube visad išlaikė gražią lygsvarą ir tuo stiprino tautiečius sutikti nežinomą tremties rytojų.

Kun. L. Jankus

SILVIJA

Manevrų metu vienas jaunas karininkas susisvajojęs išbrėžė smėlyje didelę raidę „S“ — mat, jis buvo įsimylėjęs į gražią lygsvarą ir tuo stiprino tautiečius sutikti nežinomą tremties rytojų.

— Matai, tasai nevidonas negalvoja apie mane, o tik apie šampaną! (Vokiškai šampanas — Sekt).

Sūkurinis viesulas

Kam teko skaityti Guy Murchie knygą "Song of the Sky", tam bus labiau suprantami visokios rūšies audros ir viesulai, apie kuriuos nuolat tenka girdėti. Toje knygoje kalbama ir apie sūkurinį viesulą, kuris paprastai yra vadinamas tornadu.

Sūkurinį viesulą reikia atskirti nuo uragano, kuris yra jūros audra, susiformuoja viršum vandens ir pasižymi nepaprasta liūtimi. Kai siaučia uraganas, tai atrodo, jog vanduo tiesiog su žeme maišosi.

Sūkurinis viesulas susidaro žemės paviršiuje. Jis yra paprastai nuo 13 iki 46 mylių ilgumo ir tik apie pusės mylios pločio. Meteorologų apskaičiavimu, vadinamojoje sūkurinio viesulo akyje vėjo greitis siekia nuo 500 ir 800 mylių per valandą! Viesulas siaučia neilgai, — ilgių ilgiausiai viena valandą. Bet labiausiai pragaištingi ir viską naikinantys sūkuriniai viesulai trunka tik apie penkiolika minučių.

Sūkurinių viesulų atsiradimo priežastys dar pilnai nėra išaiškintos. Yra bent kelios teorijos. Tačiau visi meteorologai sutinka, kad viena pagrindinių sūkurinių viesulų atsiradimo priežasčių yra skirtingos oro srovės, kurios sudaro tuštumą. Šiltos ir drėgnos oro srovės susiremia su šalto ir sauso oro srove. Įvyksta savotiškos rungtynės, kurių pasėkoje atsiranda viesulo ašis, kuri besisukdama išvysto vis smarkesnį ir smarkesnį vėją. Tas nepaprastu smarkumu besisukančio vėjo savo rūšies kamuolys šokinėja nuo vieno taško iki kito. Vienoje vietoje tas oro kamuolys siaučia smarkiau, kitoje — silpniau. Arčiau vadinamosios viesulo akies vėjo smarkumas ir jo pajėgumas yra didesnis, negu toliau nuo tos akies. Štai kodėl tam viesului siaučiant vienos vietovės labai nukentčia, o kitos — daug mažiau.

Paprastai sūkurinį viesulą lydi lietus ir perkūnija. Atspėti sūkurinį viesulą iš debesų spalvos yra neįmanoma. Kartais viesulą lydi labai tamsūs debesys, o kai kada — gana šviesūs. Kai viesulas prisiartina, tai pasigirsta didelis ūžimas, bet tada jau pervėlu įspėti gyventojus, kad jie apsisaugotų. Be to, nėra jokios galimybės tiksliai pasakyti, kokias vietas bešokinėjantis viesulas užgaus. Tačiau yra nustatyta, kad sūkurinis viesulas laikosi tiesioginės linijos ir vienodos krypties. Nuo kiekvieno žemės palietimo viesulo pajėgumas silpnėja, vėjo sukimas eina lėtn.

Kaip baigiasi viesulas, tai nėra jau tiek svarbu. Daug svarbiau yra tai, kaip iš anksto patirti, kad artinasi sūkurinis viesulas ir kaip nuo jo apsisaugoti.

Oro biurai su atsidėjimu seka vykstančias oro permainas. Tam tikrais atsitikimais jie ga-

PASKUTINIS ŽIEMOS PASISPARDYMAS

li atspėti įvairias permainas. Tačiau oro permainos, kurių pasėkoje gimsta sūkuriniai viesulai, įvyksta umai, dažnai visai netikėtai. Todėl beveik nėra įmanoma, tiksliai išpranašauti, kur ir kada viesulas užklups. Taip pvz. atsitiko kovo 4 d., kai sūkurinis viesulas netikėtai nusiaubė pietinę Chicago dalį.

Jeigu jau nėra galima iš anksto pasiruošti kaip apsisaugoti nuo viesulo, tai vis dėlto pravartu žinoti, kaip reikia elgtis, kai jau viesulas ima siausti. Jeigu namuose nėra įrengtos specialios slėptuvės, tai reikia stengtis pasiekti rūšį. Jei ir tai neįmanoma, tai tuo atveju reikia pasislėpti po lova, atitraukiant ją toliau nuo lango. Kambario pietvakarinis kampas yra saugiausias.

Jei viesulas užklumpa atvirame lauke, tai reikia stengtis pasiekti patiltę arba bent griovį ir ten atsigtulti. Ir visada pravartu turėti galvoje, kad pietvakarinis patiltės ar griovio kampas yra saugiausia vieta.

Tai, žinoma, yra tik bėdos priemonės apsisaugoti nuo viesulo. Bet nuo jų tam tikrais atvejais priklauso žmogaus išsigelbėjimas nuo mirties arba nuo sunkaus sužalojimo.

K. Dubysa

PASIŪLYMAS

Generolas feldmaršalas von Moltke buvo nepatenkintas: manevrų metu viena kuopa nužygiavo visai ne ten, kur buvo numatyta. Feldmaršalas pasiteiravo, kas šiuo metu eina kuopos vado pareigas.

— Aš, pone generale! — šauniai atsiliepė vienas vyresnysis leitenantas.

— Ar tamsta jau pristatytas kapitono laipsniui gauti? — paklausė feldmaršalas.

— Dar ne, pone generale, bet aš sulipdytas iš to molio, iš kurio turi būti lipdomi kapitonai!

— Labai gerai, leitenante! Kai tik man prireiks molinių

IŠ "DIDŽIŪJŲ" GYVENIMO

ŠE, PASIIMK DAR VIENĄ

Austrijos kaizeris Ferdinandas Pirmasis labiau buvo pasižymėjęs gera širdimi, negu protu. Vieniečiai jo kitaip nevadino, kaip tik "mūsų geruoju Nanduliuku".

Sykį, išėjęs pasivaikščioti po Vieną be palydovų, Ferdinandas pamatė aklą elgetą, stovintį prie paminklo. Ferdinandas idėjo į ištiestą ranką aukštinį guldeną ir su gailėsčiu tarė:

— Vargšas tu, nematai nei saulės šviesos, nei nakties žvaigždžių!

Aklasis, kiek atmerkęs vieną akį, pažūrėjo į guldeną, pasukui į kaizerį:

— Taip, jūsų didenybe, tikrai vargšas esu! Ne tik kad nematau nei saulės, nei žvaigždžių, bet nuo pat gimimo dienos esu visiškai kurčias ir todėl nebylys!

— Jėzau, Jėzau! Tai tikra nelaimė! — sušuko, išgirdęs šiuos žodžius, Ferdinandas. — Še, pasiimk dar vieną guldeną!

TIK ILGESNIS

Net palypėjęs ant kėdės Napoleonas negalėjo pasiekti viršutinės knygų spintos lentynos. Prišokęs aukšto ūgio leitenantas tarė:

— Jūsų didenybe, aš imsiu reikalingą knygą! Aš didesnis!

— Tamsta esi tik ilgesnis, o ne didesnis! — rūščiai atkirto imperatorius.

GYDYTOJAI IR VIRĖJAI

Rusų caro Petro Didžiojo laivynui išleistame regulamine buvo ir tokia taisyklė:

"Maldos arba parado metu daktarai, virėjai ir kiti valkatos turi stovėti dešiniajame spar-

kapitonų, aš turėsiu jus galvoje, — linksmai tarė feldmaršalas.

ne, idant savo nešvankia išvaizda nepikintų tikrųjų karių".

GELEŽINIS ATSAKYMAS

Geležinis Kancleris (Bismarkas) buvo žinomas ne tik dėl to, kad buvo būtent kancleris, bet ir dėl savo nemandagumo. Bet sykį Geležinis Kancleris pats gavo "geležinį" atsakymą. Anuo metu Berlyno universitete profesoriavo daktaras L. Jį sykį pakvietė kiek susirgęs Bismarkas. Profesorius ėmė klausinėti ligonį. Po poros klausimų Bismarkui nusibodo atsakinėti, ir jis sušuko:

— Argi tamsta nemoki nustatyti ligos be tokio ilgo klausinėjimo?

Profesorius L. griebė nuo stalo savo skrybėlę ir pasikėlė, piktai atkirtes:

— Pasikvieskite veterinarą! Geležinis Kancleris sumišo ir nusišypojęs atsiprašė.

ATVIRKŠCIAI

Pilietinio karo pradžioje labai varžėsi dėl pirmavimo generolai Lee ir Whiting. Pastarasis dažnai piktai žodžiais atsiliepdavo apie Lee. Prezidentui J. Davis buvo reikalingas tinkamas vyras labai svarbiam postui užimti.

— Ar Whiting tiktų šiai tarnybai? — paklausė prezidentas.

— Tamsta nerasi geresnio! — atsakė generolas Lee.

Šį pasikalbėjimą išgirdęs, vienas karininkas pasakė Lee: — Ar tamsta žinai, kad Whiting turi apie jus labai blogą nuomonę?

— Mielasis, — atsakė Lee, — juk tamsta girdėjai, kad prezidentas norėjo sužinoti mano nuomonę apie Whitingą, o ne Whitingo apie mane.

Surinko E. J.